

שמחה ואכזבה

משקיבל רבי יוסלמן למחרת היום, את הפקודה החדשה ממזכירות הארכיהרצוג, קנה לו מיד סוס ורכב לדרכו הביתה בכל המהירות האפשרית.

ברם, על אף המהירות מן ההכרח היה שהדרך תארך כמה שבועות. הוא דאג איפוא לסדר את הנסיעה כך, שיוכל לשבות בשבת אצל ידידו רבי ליברמן, ששימש אז ברבנות בפפרזיי שליד אויגסבורג. רבי ליברמן זה נודע אז כלמדן מובהק, ואנשי דורו אף כינוהו בתואר "גאון".

כשהגיע רבי יוסלמן לפפרזיי, מצא את הקהילה היהודית שרויה בהתרגשות גדולה. סכנת הגירוש לא איימה על קהילה זו, גם לא הוטלו עליה מסים כבדים מנשוא, ובכלל לא היתה סיבת ההתרגשות הזאת תלויה באיזה עריץ גדול או קטן, פריץ או כומר, ראש-אזרחים או מנהיג כנופיית-איכרים — אלא היה מעשה בשור אשר על-פי מקרה נשברה הברך ברגלו האחורית.

הרב נטה להכשיר את השור הזה, שהיה שייך ליהודי, ולהתיר את שחיטתו, בעוד ששאר הלומדים שבעיר הטריפוהו.

הרב הסתמך על גמרא ופוסקים ראשונים שונים, ואילו יתר הלומדים הסתמכו על המנהג הקיים, על המסורת; שכן כבר אירעו מקרים כאלה לשעבר והרבנים שקדמו לרבי ליברמן נהגו תמיד להטריף.

עלינו להקדיש כאן מספר מילים לקורא, כדי לבאר לו במה המדובר. רגלה של הבהמה מורכבת משלוש עצמות: העצם העליונה, המחוברת אל הגוף; העצם האמצעית, שבחלקה התחתון נמצאת צומת-הגידין, והעצם התחתונה המסתיימת בפרסה. אם נשברה העצם

העליונה, הבהמה טריפה; נשברה העצם התחתונה, הריהי כשרה, אבל אם נשברה העצם האמצעית, נחלקו הדעות בין הפוסקים, אם בכל מקום שנשברה עצם זו הבהמה טריפה אם לא. יהודי ארצות המערב גורסים כרש"י ז"ל, האומר, שדין העצם האמצעית כדין העליונה. ברם, במקרה זה שאירע בפרווי, נשברה דוקא החוליה המקשרת בין העצם התחתונה והעצם האמצעית.

לאחר שרבה של פרווי קיבל את פני אורחו וידידו בברכת שלום-עליכם לבבית, לא מצא בשבילו ענין יותר חשוב ודחוף מאשר להסיח לפניו מיד את השאלה השנויה במחלוקת.

ספרו של רבינו מרדכי, שנחשב אז בכל רחבי גרמניה כפוסק אחרון ומכריע, היה מונח פתוח על שולחנו של הרב.

„עיין נא פה“, הראה הרב לרבי יוסלמן פסקה בספר, „כלום אפשר שיהיה כאן מקום לספק? הלא רבינו מרדכי אומר כאן בפירוש, כי הקופיץ — מה שהוא קורא לחוליה המקשרת — דינה כדין העצם התחתונה, ואין ספק איפוא שהבהמה כשרה.“ נענה רבי יוסלמן, מבלי להעיף מבט אל הספר הפתוח, והשיב לו:

„סלח נא לי, ידידי היקר, גלוי וידוע לכל העולם כי למדן מופלג אתה ואינך צריך כלל לשבחו של איש חסר-ערך כמוני. אולם, אשרי הדור שגדוליו שומעים לדברי קטנים. אל נא יחר בי אפך אם אומר לך, כי לפי עניות דעתי טעות יש בידך בנידון זה. דברים אלה שאומר כאן ה'מרדכי' הנם בעצם דברי רבינו אליעזר בר יואל הלוי, הגורס כדעת הרי"ף והרמב"ם, שלפיהם יש הבדל להלכה בין חלקיה השונים של העצם האמצעית. אולם אנו פוסקים כדעת רש"י, כי סתם שבר בעצם האמצעית הרי זו טריפה, ועל-כן אין דבריו של ה'מרדכי' מכריעים בנידון זה. כי אפילו אם נניח שהחוליה שייכת לעצם האמצעית, הרי גם אז תהיה הבהמה כשרה לפי דעת רי"ף והרמב"ם, מכיון שאין בה גידים; ואילו לפי רש"י היתה הבהמה נטרפת גם במקרה זה, ואכן כך פוסק הרא"ש באחת מתשובותיו אל בנו.“

רבה של פרווי נשתומם לשמע דברים אלה. מיד התחיל להפסיע על-פני החדר הלך ושוב, כשהוא מקמט מצחו ושוקל את

דבריו של רבי יוסלמן ומעיין בהם היטב. לבסוף נגש אל ידידו
חיבקו בזרועותיו וקרא:

„אכן, ברוך-אלוקים אתה! בעוד אתה מקריב את עתותיך
כדי לעזור לעמך ולהגן עליו מצריו, מערה עליך האלוקים רוח
ממרום ומאיר את עיניך, למען תיטיב להבין ולהשכיל בעמקי
תורתו הקדושה, יותר מכל אלה שהיכולת בידם לשקוד בהתמדה
על התורה“.

בשמחה רבה קיבלו יהודי העיר את הידיעה, כי הרב הנערץ
על הכל הסכים סוף-סוף לדעת לומדי העיר. אז נענה רבי יוסלמן
ואמר לידידו:

„הכי אין אנו עם קדוש? כל הצרות והסבלות לא יכלו לנו
להקהות את מוחנו ולהניא אותנו מלקחת חלק פעיל ביותר בענינים
כאלה שבעיני אומות אחרות הם זרים ובלתי ניתנים כלל להשגה.
ברם, כל חיינו ועצם קיומנו תלויים בכך. ישראל הוא עם גדול
וקדוש, כל עוד שוקדים בניו על התורה בהתמדה“.

ביום ראשון יצא רבי יוסלמן להמשיך בדרכו ועד מהרה
הגיע בשלום לביתו. הוא נתקבל בכל מקום בשמחה רבה, כי כבר
נודע הדבר שהוא מביא עמו פקודה חדשה מטעם הארכיהרצוג,
המבטלת את גזירת הגירוש.

רבי יוסלמן נסע מיד להאגנוי אל מושל-המחוז. האדון קספר
פון-מורספרג הזמינו להופיע בישיבת חברי הממשלה ולהראות
להם את כתב-פקודתו של הארכיהרצוג.

עד כה וכה נתפשטה הידיעה על דבר הצלחתו המזהירה של
רבי יוסלמן, וחמתם של שונאי ישראל בערה עד להשחית.
בישיבת הממשלה התגעש האביר פרכטר מרוב כעסו.

„כלום שוטים אנו“, צווח, „כי נוהגים בנו כדרך שנוהגים סוס
ברסן? האמנם יש בידי הארכיהרצוג לתת היום ולהחזיר מחר? לא,
בשום פנים לא! אינני מכיר בפקודתו השניה! הפקודה הראשונה
היא הקובעת, שכן היא האמיתית ואילו השניה אינה אלא מזויפת,
שהושגה במרמה או בשוחד. אחת דיברתי ולא אשנה, היהודים
יגורשו!“

„הנני מסכים בהחלט לדבריו של האביר פרידריך“, נענה ראש-